

népköltészet helyenként felbukkanó ritmikájából, képiességéből, a teljes kötetre jellemző bölcs hallgatni tudásból fektetett alapon; azon a fundamentumon, amit egy idegen ország idegen nyelvébe zárva jelent a másság, a máshova tartozás. A szemlélődés, a gondolkodás békés csendjének megmutatkozása a 21. század szép új világában. S ami kiváltképp említésre méltó: mindez nem erőltetetten, hanem gyakran játékos szomorúsággal, szeretetteljes természetességgel.

Kétféleképpen lehet olvasni a *Pár csángó szó* verseit. Ha bonyolult képi világra, sűrű, egymásba kapcsolódó, nagy érzelmi futamokra, csavaros gondolatok szövedékére vagyunk éhesek, akkor a jóllakás biztonságos érzete későbbre marad. Nem is egy lánglelkű forradalmár kötete ez. Amennyiben ilyesmire vágyunk, nem sok örömben lesz részünk.

Ha azonban megelégszünk a címben adott ígérettel, s megpróbáljuk annak a bizonyos pár szónak a teljességét befogadni – ami nem kis feladat egy információkkal túlszűfolt társadalomban –, ha megkíséreljük Iancu Laura lecsupaszított képeiben megfogni mindazt, amit az alkotó verseibe rejtett (az életről, emberről, Istenről, az útról, amit bejárt lelkében és fizikailag egyaránt), megtapasztalhatjuk, hogy az egyszerűség nem csak a szavak vagy a gondolatok hiányát jelezheti. Van, ami-

kor a hallgatás teszi értékessé, hitelessé, tisztává az idejében elmondott, leírt szavakat.

Mert a nyelv több, mint a dolgok szavakká lényegülése, és eleve nebb, mint a mondatok fegyelmezett, de élettelen rendszere. Hiszen a szó, a gondolatokkal való bánás felelőssége segítséget nyújt az önmeghatározásban. Választ adhat arra a talányra: „Honnan?” Ha pedig valós mélységek kutatásáról beszélünk – eljutva a hangalakok mögött rejtőző világba – akkor talán arra is: „Hová?”. S úgy hiszem, Iancu Laura ezen az úton jár.

CSEPREGI JÁNOS

(*Hargita Kiadóhivatal, Csíkszereda, 2004, 111 oldal, ármegjelölés nélkül*)

VÖRÖS ISTVÁN:

Örök naptár

Már a formája sem átlagos. Nem fér el a tenyeredben, kilóg a táskádból. A hónaljad alá kaphatod, vagy tálcaként kínálhatod, de legjobb, ha átöleled.

A borítóról nem is beszélve: színes sakktábla-mintája finoman sejteti, hogy bizony egy jól sikerült haikutól is lehet mattot kapni.

Vörös Istvánnak ugyanis két haikunyi tere van a Baltazár Színház minden egyes színészénél, hogy be-

mutassa őket. A feladat félelmetes. Ismertess meg pár szóban egy embert. Érzékeltesd 13 centin a végtelent.

Szerencsére megoldható ez is. Mert ha csak pár centi vízszintes van, toldd meg a függőlegessel. Vagyis ha kurta verset írsz, az legyen olyan gazdag, hogy még a legnagyobb regényírók is belesápadjanak.

Vörös István sápaszt is, pirongat is. Bele kell sápadnia az olvasónak a sorokból áradó rejtelmes egyszerűségbe, amely virágporos légfolyamként csiklandozza orrlyukainkat, majd szippantja el ugyanazzal a mozdulattal az oxigént előlünk. „Nevető ember. / Kirántja a levegőt alólunk.”

De pirongat is minket a költő súrú szavaival, melyek arra emlékeztetnek bennünket, amit már rég elfelejtettünk: a létezés egy barátságos formájára. Amikor még nem fordítottuk el tekintetünket, ha egy szellemileg sérült emberrel találkoztunk, hanem gurgulázóan ránevettünk. Ő pedig vissza. Amikor még tapasztalataink nem butítottak el minket. Amikor még előbb kacagtunk, és csak utána gondolkodtunk. „Ha tudsz nevetni, / mindent tudsz, ha mindent tudsz, / minek kérdezel?”

Az is kiderül a versekből, hogy az igazi bölcsesség nem az értelmi képességektől függ, vagy az iskolapadban eltöltött évek számától, netán az iskolapad keménységétől, hanem valami mástól. Vörös István erről így ír: „Érett szólószem. / Nem lehet mindentudó, / aki tud mindent.”

Fehér Dániel haikuját idéztem, aki bohókás montmartre-i festőként mosolyog ránk az egyik – a színes – fényképről. És aki zseniális feltalálóként a szeptembert úgy írja, hogy látható legyen: ő az az ember, akié a „szept”. Olyan bája van ennek a gondolkodásnak, melyet csak irigyelni tudunk.

Az imént már el is árultam, hogy a színészekről két fotó található a kiadványban: egy fekete-fehér, amin civilként láthatóak, és egy színes fotó, amin jelmezbe bújtak. Ezenkívül még a kézírásuk díszíti a könyvet, mely mindegyikükénél egy különleges világ kapuját tárja fel.

Igen, a haikuk nem átlagos színészekről szólnak. Igen, a fényképek sérült emberek tökéletesen ép világát mutatják be. Igen, a versek két nyelven találhatóak a füzetben, magyarul és angolul. Igen, ez a naptár egy kicsit más, mint a többi. Nem tizenkét hónap van benne, hanem tizenhárom, ami külön szerencse, mert így legalább megtudhatjuk, hogy az idő ugyan pénz, a pénz viszont nem idő. Igen, ez a naptár nagyon más, mint a többi. Nem rakhatod ki a falra, nem tépheted le róla a hónapokat, de nem is dobhatod ki. Ez egy olyan naptár, amelynek az érvényessége csak rajtad múlik, kedves olvasó.

FINY PETRA

(Baltazár Színház Alapítvány, Budapest, 2004, 56 oldal, 2800 Ft)